

सुरक्ष्य-भुजङ्गम्

In the birudavali of Shri Shankara Bhagavatpada is the word “Shanmata Pratishtapakacharya”. Kaumara the worship of Subrahmanya Swami is one of the six mata-s (upasana paddhati-s) established by Him.

Shri Shankara Bhagavatpada composed a Bhujanga stotra on the Subrahmanya at the Tiruchendur kshetra on the seashore of Tamil Nadu. Elders advise that this stotra is capable of removing diseases and many difficulties.

Shri Paramashivendra Sarasvati Shricharana, who reigned as the 57th Jagadguru of the Shri Kamakoti Peetam established by Shri Bhagavatpada at His siddhi kshetra Kanchi, has also composed such a stotra. He hails from the Hampi Virupaksha kshetra on the banks of the Tungabhadra in Karnataka. He has composed this on the Subrahmanya at the Kukke kshetra well known there. This has been published by Prof Raghavan from Chennai Adyar Library.

Bhujanga means serpent. It is said that Shri Subrahmanya is in serpent form. So it is considered special to praise Him in the metre called Bhujanga

Prayata which reminds one of the movement of a serpent. There are Bhujanga stotra-s on other devata forms too.

These two Subrahmanya Bhujanga stotra-s are published so that astika-s may do parayana and receive the grace of Shri Subrahmanya.

ভগবত্পাদ-কৃতং সুরক্ষণ্য-ভুজঙ্গম্

সদা ঝাল-রূপাহপি বিঘ্নাদ্রি-হন্ত্রী
মহা-দন্তি-বজ্রাহপি পঞ্চাস্য-মান্য।
বিশ্বীন্দ্রাদি-মৃগ্যা গণেশাভিধা মে
বিধত্তাং শ্রিয়ং কাহপি কল্যাণ-মূর্তিঃ ॥১॥

ন জানামি শর্দং ন জানামি চার্থং
ন জানামি পদ্যং ন জানামি গদ্যম্।
চিদেকা ষডাস্যা হৃদি দ্যোততে মে
মুখান্নিস্সরন্তে গিরশ্চাপি চিত্রম্ ॥২॥

মযূরাধিরূঢ়ং মহা-বাক্য-গূঢ়ং
মনোহারি-দেহং মহচ্চিত্ত-গেহম্।
মহী-দেব-দেবং মহা-বেদ-ভাবং
মহা-দেব-ঝালং ভজে লোক-পালম্ ॥৩॥

যদা সন্নিধানং গতা মানবা মে
ভবান্ধোধি-পারং গতাস্তে তদৈব।
ইতি ব্যঞ্জয়ন্ সিন্ধু-তীরে য আস্তে
তমীডে পবিত্রং পরা-শক্তি-পুত্রম্ ॥৪॥

যথাহর্ধেস্তরঙ্গা লযং যান্তি তুঙ্গা
স্তথৈবাপদঃ সন্নিধৌ সেবতাং মে।
ইতীবোর্মি-পঙক্তীর্নৃগাং দর্শয়ন্তং
সদা ভাবযে হত্-সরোজে গুহং তম্ ॥৫॥

गिरौ मन्निबासे नरा येहधिरूटा
 सुदा पर्वते राजते तेहधिरूटाः ।
 इतीव रूबन् गन्क-शैलाधिरूटाः
 स देबो मुदे मे सदा षण्मुखोहस्त ॥६॥

महाञ्जो-धि-तीरे महा-पाप-चोरे
 मुनीन्द्रा-नुकूले सु-गन्काख्य-शैले ।
 गुहायां वसन्तं स्व-भासा लसन्तं
 जनार्तिं हरन्तं श्रयामो गुहं तम् ॥७॥

लसत्-स्वर्ग-गेहे नृगां काम-दोहे
 सुम-स्तोम-सङ्गन्-माणिक्य-मन्त्रे ।
 समुद्यत्-सहस्रार्क-तुल्य-प्रकाशं
 सदा भावये कार्तिकेयं सुरेशम् ॥८॥

रगङ्गसके मङ्गुलेहत्यन्त-शोणे
 मनो-हारि-लावण्य-पीयूष-पूर्णे ।
 मनः-षट्-पदो मे भव-क्लेश-तप्तः
 सदा मोदतां स्कन्द ते पाद-पद्मे ॥९॥

सुवर्णाभ-दिव्याभ्ररैर्भासमानां
 कृगत्-किङ्किणी-मेखला-शोभमानाम् ।
 लसद्भ्रम-पट्टेन विद्योतमानां
 कटिं भावये स्कन्द ते दीप्यमानाम् ॥१०॥

पुलिन्देश-कन्या-घनाभोग-तुङ्ग-
 सुनालिङ्गनासङ्ग-काश्मीर-रागम् ।
 नमस्याम्यहं तारकारे तवोरः
 स्व-भङ्गावने सर्वदा सानुरागम् ॥११॥

विधौ कुण्ड-दण्डान् स्व-लीला-धृताण्डान्
 निरन्तेभ-शुण्डान् द्विषत्-काल-दण्डान् ।
 हतेन्द्रारि-षण्माङ्गगत-त्राण-शौण्डान्
 सदा ते प्रचण्डान् श्रये बाह्-दण्डान् ॥१२॥

सदा शारदाः षण्मुगाङ्गा यदि स्युः
 समुद्यन्तु एव स्थिताश्चेत समन्तात् ।
 सदा पूर्ण-बिम्बाः कलकैश्च हीना
 सुता त्वन्मुखानां रूर्वे स्कन्द साम्यम् ॥१३॥

अफुरन्मन्द-हासैः स-हंसानि चण्ड-
 कटाङ्गावली-भृङ्ग-सङ्घेघाज्ज्वलानि ।
 सुधा-स्यन्दि-बिम्बाधराणीश-सूनो
 तबालोकये षण्मुखास्तोरुहाणि ॥१४॥

विशालेषु कर्णान्त-दीर्घेष्वजस्रं
 दया-स्यन्दिषु द्वादशस्त्रीक्ष्णेषु ।
 मयीषत् कटाङ्गः सकृत् पातितश्चेद
 भवेत् ते दया-शील का नाम हानिः ॥१५॥

सुताङ्गोद्भवो मेहसि जीवेति षडधा
 जपन् मन्त्रमीशो मुदा जिह्वते यान् ।
 जगद्-भार-भृङ्गेया जगन्नाथ तेभ्यः
 किरीटोद्भूलेभ्यो नमो मस्तकेभ्यः ॥१६॥

अफुरद्-रत्न-केयूर-हाराभिराम
 श्चलत्-कुण्डल-श्री-लसद्-गण्ड-भागः ।
 कटौ पीत-वासः करे चारु-शक्तिः
 पुरस्तान्ममास्तां पुरारेस्तनुजः ॥१७॥

इहायाहि वत्सेति हस्तान् प्रसार्या
 ह्वयत्यादराच्छङ्करे मातुरङ्गात् ।
 समुत्पत्य तातं श्रयन्तं कुमारं
 हरान्निष्ठ-गात्रं भजे बाल-मूर्तिम् ॥१८॥

कुमारेश-सूनो गुह स्कन्द सेना-
 पते शक्ति-पाणे मयूराधिरुट ।
 पुलिन्दातुजा-कान्त भक्तार्ति-हारिन्
 प्रभो तारकारे सदा रक्ष मां त्वम् ॥१९॥

प्रशास्तेन्द्रिये नष्ट-संज्ञे वि-चेष्टे
 कथोदगारि-वज्रे भयोत्कम्पि-गात्रे ।
 प्रयाणोन्मुखे मय्यनाथे तदानीं
 द्रुतं मे दयालो भवाग्रे गुह त्वम् ॥२०॥

कृतान्तस्य दूतेषु चण्डेषु कोपाद्
 दह छिन्नि भिक्कीति मां तर्जयत्सु ।
 मयूरं समारुह्य मा भैरिति त्वं
 पुरः शक्ति-पाणिर्ममायाहि शीघ्रम् ॥२१॥

प्रणम्यासकृत् पादयोस्ते पतित्रा
 प्रसाद्य प्रभो प्रार्थयेहनेक-वारम् ।
 न वक्तुं क्षमोऽहं तदानीं कृपार्थं
 न कार्याहन्त-काले मनागप्यपेक्षा ॥२२॥

सहस्राङ्ग-भोक्ता त्वया शूर-नामा
 हतस्तारकः सिंह-वज्रश्च दैत्यः ।
 ममास्तर्हदि-स्त्रं मनः-क्लेशमेकं
 न हंसि प्रभो किं करोमि क्व यामि ॥२३॥

अहं सर्वदा दुःख-भारावसन्नो
 भवान् दीन-बन्धुस्तदन्यं न याचे ।
 भवद्-भक्ति-रोधं सदा कृपु-बाधं
 ममाधिं द्रुतं नाशयोमा-सुत त्वम् ॥२४॥

अपस्मार-कुष्ठ-क्षयार्शः-प्रमेह-
 ज्वरोन्माद-गुल्मादि-रोगा महान्तः ।
 पिशाचाश्च सर्वे भवत्-पत्र-भूतिं
 बिलोक्य क्षणात् तारकारे द्रवन्ते ॥२५॥

दृशि स्कन्द-मूर्तिः श्रुतौ स्कन्द-कीर्ति
 मुखे मे पवित्रं सदा तत्परित्रम् ।
 करे तस्य कृत्यं वपुस्तस्य भूत्यं
 गुहे सन्तु लीना ममाशेष-भावाः ॥२६॥

मूनीनामुताहो नृणां भक्ति-भाजा
 मभीष्ट-प्रदाः सन्ति सर्वत्र देवाः ।
 नृणामन्त्य-जानामपि स्वार्थ-दाने
 गुहाद् देवमन्यं न जाने न जाने ॥२७॥

कलत्रं सूता बन्धु-वर्गः पशुर्वा
 नरो बाह्य नारी गृहे ये मदीयाः ।
 यजन्तो नमन्तः स्तुवन्तो भवन्तः
 स्मरन्तश्च ते सन्तु सर्वे कुमार ॥२८॥

मृगाः पक्षिणो दंशका ये च दुष्टा
 स्तथा व्याधयो बाधका ये मदक्षे ।
 भवच्छक्ति-तीक्ष्णाग्र-भिन्नाः सु-दूरे
 विनश्यन्तु ते चूर्णित-क्रौञ्च-शैल ॥२९॥

जनित्री पिता च स्व-पुत्रापराधं
 सहेते न किं देव-सेनाधि-नाथ ।
 अहं चाति-बालो भवान्लोक-तातः
 क्षमस्वापराधं समस्तं महेश ॥३०॥

नमः केकिने शत्रुषे चापि तुभ्यं
 नमश्चाग तुभ्यं नमः कुक्कुटाय ।
 नमः सिन्धवे सिन्धु-देशाय तुभ्यं
 पुनः स्कन्द-मूर्ते नमस्ते नमोऽस्तु ॥३१॥

जयानन्द-भूमन् जयापार-धामन्
 जयामोघ-कीर्ते जयानन्द-मूर्ते ।
 जयानन्द-सिन्धो जयाशेष-बन्धो
 जय त्वं सदा मुक्ति-दानेश-सूनो ॥३२॥

भुजङ्गाख्य-वृत्तेन कृपुणं स्तवः यः
 पठेद् भक्ति-युक्तो गुहं सम्प्रणम्य ।
 स पुत्रान् कलत्रं धनं दीर्घमायु
 र्निभेत् स्कन्द-सायुज्यमन्ते नरः सः ॥३३॥

॥ इति श्रीमद्-गोविन्द-भगवत्पाद-शिष्य-श्रीमत्-शङ्कर-भगवत्पाद-विरचितं
सूरम्नग्य-भुजङ्गं सम्पूर्णम् ॥

श्री-परमशिवेन्द्र-कृतं सूरम्नग्य-भुजङ्गम्

गणेशं नमस्कृत्य गौरी-कुमारं
गजास्यं गुहस्याग्र-जातं गभीरम् ।
प्रलम्बोदरं शूर्प-कर्णं त्रि-नेत्रं
प्रबन्धे भुजङ्ग-प्रयातं गुहस्य ॥१॥

पृथक्-षट्-किरीट-स्फुरद्-दिव्य-रत्न-
प्रभाम्बु-मार्तण्ड-कोटि-प्रकाशम् ।
चलत्-कुण्डलोदयत्-सु-गण्ड-स्थलान्तं
महानर्घ-हारोज्ज्वलत्-कम्प-कण्ठम् ॥२॥

शरत्-पूर्ण-चन्द्र-प्रभा-चारु-वक्त्रं
विराजल्ललाटं कृपा-पूर्ण-नेत्रम् ।
लसद्-झा-सु-नासा-पूटं विद्रुमोष्ठं
सु-दन्तावलिं सुस्मितं प्रेम-पूर्णम् ॥३॥

द्वि-षड्-बाहू-दण्डाग्र-देदीप्यमानं
क्वणत्-कङ्कणालङ्कृतोदार-हस्तम् ।
लसन्मुद्रिका-रत्न-राजत्-कराग्रं
क्वणत्-किङ्किणी-रम्य-काञ्ची-कलापम् ॥४॥

विशालोदरं विस्फुरत्-पूर्ण-कुम्भिं
कटौ-स्वर्ण-सूत्रं तटिद्-वर्ण-गात्रम् ।
सु-लावण्य-नाभी-सरस्तीर-राजत्-
सु-शैवाल-रोमावली-रोचमानम् ॥५॥

सु-कल्लोल-बीची-बली-रोचमानं
 लसन्मध्य-सुस्निग्ध-वासो वसानम् ।
 स्फुरच्छारु-दिव्योरु-जङ्घा-सु-गुल्फं
 विकस्वत्-पदार्जं नखेन्दु-प्रभाट्यम् ॥ ६ ॥

द्वि-षट्-पङ्कजाङ्गं महा-शक्ति-युक्तं
 त्रि-लोक-प्रशस्तं सु-कुक्के-पुर-स्त्रम् ।
 प्रपन्नार्ति-नाशं प्रसन्नं फणीशं
 पर-रम्भ-रूपं प्रकाशं परेशम् ॥ ७ ॥

कुमारं वरेण्यं शरण्यं सु-पुण्यं
 सु-लावण्य-पण्यं सुरेशानुवर्ण्यम् ।
 लसत्-पूर्ण-कारुण्य-लम्बिनी-गण्यं
 सु-कारुण्यमार्याग्र-गण्यं नमामि ॥ ८ ॥

स्फुरद्-रत्न-पीठोपरि आजमानं
 हृदभोज-मध्ये महा-सन्निधानम् ।
 समवृत्त-जानु-प्रभा-शोभमानं
 सुरैः सेव्यमानं भजे बहि-यानम् ॥ ९ ॥

ज्वल-छारु-चामीकरादर्श-पूर्णं
 चलच्चामर-च्छत्र-चित्र-ध्वजाट्यम् ।
 सुवर्णमलान्दोलिका-मध्य-संस्त्रं
 महाहीन्द्र-रूपं भजे सु-प्रतापम् ॥ १० ॥

धनुर्बाण-चक्राभयं वज्र-खेटं
 त्रि-शूलसि-पाशाङ्कुशातीति-शङ्खम् ।
 ज्वलत्-कुक्कुटं प्रोल्लसद्-द्वादशाङ्गं
 प्रशस्त्यायुधं षण्मुखं तं भजेहहम् ॥ ११ ॥

स्फुरच्छारु-गण्डं द्वि-षड्-बाह्-दण्डं
 श्रितामर्त्य-षण्डं सुसम्पत्-करण्डम् ।
 द्विषद्-वंश-खण्डं सदा दान-शौण्डं
 भव-प्रेम-पिण्डं भजे सु-प्रचण्डम् ॥ १२ ॥

सदा दीन-पङ्क्तं सुर-द्विड्-विपङ्क्तं
सुमृष्टान्न-भङ्क्त्य-प्रदानैक-दङ्क्तम् ।
श्रितामर्त्य-वृङ्क्तं महा-दैत्य-शिङ्क्तं
बल-क्षीण-पङ्क्तं भजे द्वादशङ्क्तम् ॥१३॥

त्रि-मूर्ति-स्वरूपं त्रयी-सत्-कलापं
त्रि-लोकधिनाथं त्रिनेत्रात्र-जातम् ।
त्रि-शक्त्या प्रयुक्तं सु-पुण्य-प्रशस्तं
त्रि-काल-ज्जमिष्ठार्थ-दं तं भजेहहम् ॥१४॥

विराजद्-भुजङ्गं विशालोत्तमाङ्गं
विशुद्धात्र-सङ्गं विवृद्ध-प्रसङ्गम् ।
विचित्त्यं शुभाङ्गं विवृत्तासुराङ्गं
भव-व्याधि-भङ्गं भजे कुरु-लिङ्गम् ॥१५॥

गुह स्कन्द गाङ्गेय गौरी-सुतेश-
प्रिय क्रौञ्च-भित् तारकारे सुरेश ।
मयूरसनाशेष-दोष-प्रणाश
प्रसीद प्रसीद प्रभो चित्-प्रकाश ॥१६॥

लपन् देव-सेनेश भूतेश शेष-
स्वरूपाग्नि-भूः कार्तिकेयान्न-दातः ।
यदेत्थं स्मरिष्यामि भक्त्या भवन्तं
तदा मे षडास्य प्रसीद प्रसीद ॥१७॥

भुजे शौर्य-धैर्यं करे दान-धर्मः
कटाङ्गेऽतिशान्तिः षडासेषु हास्यम् ।
हृदये दया यस्य तं देवमन्यं
कुमारान्न जाने न जाने न जाने ॥१८॥

मही-निर्जरेशान्नहा-नृत्य-तोषात्
बिहङ्गाधिरूढाद् बिलान्तर्विगूढात् ।
महेशात्र-जातान्नहा-भोगि-नाथाद्
गुहाद् दैवमन्यन्न मन्ये न मन्ये ॥१९॥

सुरोद्भुङ्ग-शृङ्गार-सङ्गीत-पूर्ण-
 प्रसङ्ग-प्रियासङ्ग-सन्मोहनाङ्ग ।
 भुजङ्गेश भूतेश भृङ्गेश भुभ्यं
 नमः कुक्कु-लिङ्गाय तस्मै नमस्ते ॥२०॥

नमः काल-कण्ठ-प्ररुढाय तस्मै
 नमो नीलकण्ठाधिरुढाय तस्मै ।
 नमः प्रोल्लसच्छारु-चूडाय तस्मै
 नमो दिव्य-रूपाय शान्ताय तस्मै ॥२१॥

नमस्ते नमः पार्वती-नन्दनाय
 स्फुरच्छित्र-बर्ही-कृत-स्यन्दनाय ।
 नमश्चर्चिताङ्गोद्भूलच्छन्दनाय
 प्रविच्छेदित-प्राण-भृद्-बन्धनाय ॥२२॥

नमस्ते नमस्ते जगत्-पावनान्त-
 स्वरूपाय तस्मै जगज्जीवनाय ।
 नमस्ते नमस्ते जगद्-बन्दिताय
 हरूपाय तस्मै जगन्मोहनाय ॥२३॥

नमस्ते नमस्ते नमः क्रौञ्च-भेद्रे
 नमस्ते नमस्ते नमो विश्व-कर्त्रे ।
 नमस्ते नमस्ते नमो विश्व-गोष्ठ्रे
 नमस्ते नमस्ते नमो विश्व-हन्त्रे ॥२४॥

नमस्ते नमस्ते नमो विश्व-भर्त्रे
 नमस्ते नमस्ते नमो विश्व-धात्रे ।
 नमस्ते नमस्ते नमो विश्व-नेत्रे
 नमस्ते नमस्ते नमो विश्व-शास्त्रे ॥२५॥

नमस्ते नमश्शेष-रूपाय भुभ्यं
 नमस्ते नमो दिव्य-चापाय भुभ्यम् ।
 नमस्ते नमः सत्-प्रतापाय भुभ्यं
 नमस्ते नमः सत्-कलापाय भुभ्यम् ॥२६॥

नमस्ते नमः सत्-किरीटाय तुभ्यं
 नमस्ते नमः स्वर्ण-पीठाय तुभ्यम् ।
 नमस्ते नमः सल्ललाटाय तुभ्यं
 नमस्ते नमो दिव्य-रूपाय तुभ्यम् ॥२७॥

नमस्ते नमो लोक-रक्षाय तुभ्यं
 नमस्ते नमो दीन-रक्षाय तुभ्यम् ।
 नमस्ते नमो दैत्य-शिक्षाय तुभ्यं
 नमस्ते नमो द्वादशरक्षाय तुभ्यम् ॥२८॥

भुजङ्गाकृते त्वत्-प्रियार्थं मयेदं
 भुजङ्ग-प्रयातेन वृत्तेन कृणुम् ।
 तव श्रोत्रमेतत् पवित्रं सु-पुण्यं
 परानन्द-सन्दोह-संवर्धनाय ॥२९॥

त्वदन्यत् परं दैवतं नाभिजाने
 प्रभो पाहि सम्पूर्ण-दृष्ट्यानुग्रह्य ।
 यथा-शक्ति भक्त्या कृतं श्रोत्रमेकं
 विभो मेहपराधं क्षमस्वाखिलेश ॥३०॥

इदं तारकारेणुग-श्रोत्र-राजं
 पठन्तुस्त्रि-कालं प्रपन्ना जना ये ।
 सुपुत्राष्ट-भोगानिह त्वेव भुङ्क्वा
 लभन्ते तदन्ते परं स्वर्ग-भोगम् ॥३१॥

॥ इति श्रीमत्-काशी-कामकोटि-मूलान्नाय-सर्वज्ञ-पीठाधिपति-जगद्गुरु-
 शङ्कराचार्य-श्रीमत्-सदाशिव-बोधेन्द्र-सरस्वती-श्रीचरण-अन्तेवासिवर्य-श्रीमत्-
 परमशिवेन्द्र-सरस्वती-श्रीचरण-विरचितं सुररक्षण-भुजङ्गं सम्पूर्णम् ॥

